

Volume III (2017)

M. ALİCAN, *Malazgirt Kıyametin İlk Günü 1071*.
İstanbul 2017. Kronik Kitap Yayıncılık, 219 sayfa.
ISBN: 9786058301160

Gülseri OKUDAN



*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume III: Ocak-Aralık 2017) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni: G. Okudan, *Malazgirt Kıyametin İlk Günü 1071*. Yazar: M. Alican, *Libri* III (2017) 355-357. DOI: 10.20480/lbr.2017028

Geliş Tarihi: 08.10.2017 | Kabul Tarihi: 15.10.2017

Elektronik Yayın Tarihi: 14.11.2017

Editörya: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

**M. ALİCAN, *Malazgirt Kıyametin İlk Günü 1071*. İstanbul 2017.
Kronik Kitap Yayıncılık, 219 sayfa. ISBN: 9786058301160**

Gülseri OKUDAN*

Burada eseri tanıtılan M. Alican, Selçuklu Devleti ve Ortaçağ'da Türk İslam Tarihi üzerine Prof. Dr. M. Ersan ile yapmış olduğu çalışmaların yanında Büyük Selçuklular ve Türkiye Selçukluları üzerine yapmış olduğu araştırmalarla da tanınmaktadır. *Malazgirt Kıyametin İlk Günü 1071* adlı eseri Malazgirt savaşı üzerine yazılmış müstakil eserlerden biridir.

Eser, *Önsöz* (13-17) ile başlamakta, *Kaynakça* (199-209) ve *Dizin* (211-219) kısımlarıyla son bulmaktadır. Eserin *Giriş* (17-32) kısmında genel bir Selçuklu tarihi ile Selçuklular üzerine yapılan araştırmalar ve araştırmacılardan söz edilmiştir. *Kıyametin İlk Günü Malazgirt* (33-51) ile başlayan birinci bölüm kronikler hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca Doğu Roma'daki kıyamet kehanetlerine ve İstanbul'un fethi sürecinin Malazgirt Savaşı ile başladığına değinilmiştir. *İkinci bölüm ise Malazgirt Savaşına Doğru* (51-62) adıyla verilen ana bölüm ise Romanos Diogenes ve Sultan Alparslan arasında cereyan eden olayların teferruatlı anlatımını içermektedir. Malazgirt Savaşı'nda Selçuklu şehzadelerinin rolleri de bu bölümde aktarılmıştır.

Bizans Ordusundaki Ünlü Selçuklu Şehzadesi Kimdi? (63-69) başlıklı ana bölümde Doğu Roma imparatoruna sığınan bir Selçuklu şehzadesi ve Selçuklu Devleti'nin bu durum karşısındaki siyaseti aktarılmıştır. Bölüm içerisinde Manuel Komnenos'a iltica eden Elbasan'a imparatorun verdiği unvan ve şehzadenin durumu hakkında ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır. *Sefere Daha Yeni Çıkan İmparatorun Başına Birçok Uğursuzluk Gelmişti* (71-76) ana bölümünde ise 1071 kışı başlarında sefere hazırlanan imparatorun baharda sefere çıkması

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Antalya. okud4n@hotmail.com

ve başına gelen uğursuzluklar anlatılmıştır. Ayrıca imparatorluk içinde yaşanan tuhaf olayların imparatorlukta yarattığı etkiler teferruatlı olarak aktarılmıştır.

Selçuklu Sultanı Alparslan Mısır Seferine Çıkmıştı (77- 90) başlıklı diğer ana bölümde ise Alparslan'ın Mısır'da yönetimi ele geçiren Fatımi Halifeliği'ne karşı yaptığı sefer, seferde yaşanan olaylar ve Selçukluların Urfa önlerinde tuzağa düşürülmeleri ve sonuçları aktarılmıştır. *Bizanslılar İlerlerken Selçuklular Halep Kuşatmasındaydı* (91-100) ana bölümünde Urfa kuşatmasını kaldıran Sultan Alparslan'ın Halep Kalesi'ne yürümesi ve Selçuklu ordusunun durumu hakkında bilgiler verilmiştir. Sultanın Halep kuşatması hakkında da bilgiler bu kısımda zikredilmiştir. Bölüm içerisinde ayrıca Sultan Alparslan ve imparator Romanos Diogenes'in Malazgirt Ovası'nda karşılaşmak için harekete geçmeleri de anlatılmıştır.

İmparator Selçuklular Konusunda Yanılmıştı (101- 110) bölümünde Doğu Roma ordusunun hangi sebeplerden dolayı zarar gördüğü ve orduların istihkâm mevkileri hakkında bilgiler mevcuttur. Ermenilerin Doğu Roma ordusu karşısında takındığı tavır ve imparatorun tecrübeli askerlerini dinlememesi sonunda ordusunun aldığı zararlar aktarılmıştır. Bölüm içerisinde anlatılan Malazgirt Kalesi'nde yaşanan bir gasp hadisesi de ilgi çekici ve dönemin düşünce algısını yansıtmaları bakımından ehemmiyetlidir. *Selçuklu Ordusu Savaştan Önce Ağır Kayıplar Vermişti* (111- 119) bölümünde ise Alparslan'ın Mısır Seferi, sefer sonrasında Fırat Nehri'nden geçerken yaşadıkları ve ordunun ortalama sayısı verilmiştir. Ardından Mısır Seferi'ni sonlandıran sultanın Malazgirt Ovası'na gelişi ve savaş meydanında yaşananlar aktarılmıştır.

Bizans Öncü Birlikleri Ardarda Mağlup Edildiler (119-124) ana bölümünde Selçuklu ordularını karşılamak üzere harekete geçen Doğu Roma ordusunun Türk kumandanların saldırıları karşısında yaşadığı zorluklar ve Doğu Roma ordusu içindeki bazı komutanların Selçuklularla iş birliği yapması ve Doğu Roma ordusunun bu şekilde dağınık bir hal alması aktarılmıştır. Bir sonraki ana bölüm olan *Atlarınız Hemedan'da Kışlar da Sizi Bilemem* (125-130)'de ise Ahlat yakınlarında orduların karargah kurması ve Selçuklular ile Doğu Roma arasında elçiler ile yapılan görüşmeler aktarılmıştır. Savaş öncesinde halifenin duası da eserde tam olarak aktarılmıştır. *Bu Meydanda Sultanlık Askerlik Yoktur* (135- 144) bölümünde savaşın bir gün öncesinde yapılan hazırlıklar ve Alparslan'ın Malazgirt Hutbesi aktarılmıştır. Savaş esnasında uygulanan stratejiler ve savaşın gidişatı hakkında da bilgi verilmiştir. Ayrıca Doğu Roma ordusunun savaş meydanını

terk etmesi üzerine alınan savaş ganimetleri de ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Malazgirt'te Tarafların Askeri Açından Durumları Neydi? (145-160) bölümünde ise Doğu Roma imparatorunun askeri hazırlıkları ve farklı ırk ve dinlere mensup bulunan askerlerden oluşan ordusu hakkında bilgiler bulunmaktadır. Ordular hakkında çeşitli kaynakların rivayetleri de bu kısımda yer almaktadır. Bölüm içinde Selçuklu sultanının askeri durumu, teçhizatı ve ordu içindeki farklı kitleler hakkında bilgiler de bulmak mümkündür. Savaş esnasında Doğu Roma ordusundaki Türklerin durumu hakkında da açık bilgiler bu bölümde mevcuttur. Bir sonraki bölüm olan *Benim Yerimde Sen Olsaydın Ne Yapardın?* (161-174)'da Malazgirt Savaşı'nın sonunda çok az bir askeri birlik ile savaş meydanında kalan imparator Romanos Diogenes'in Selçuklu askerleri tarafından yakalanışı ve Doğu Roma ordusunun bu durum karşısındaki hali aktarılmıştır. İmparatoru esir alan askerin kökeni ve bu hikâyenin farklı kaynaklarda nasıl ele alındığı hakkında bilgiler de bu bölümdedir. Selçuklu sultanı ve Doğu Roma imparatoru arasında yaşanan olaylar ve savaş sonucundaki anlaşma üzerine tetkikler de bölümün zikrettiği diğer bilgiler arasındadır.

Romanos Diogenes'in Hazin Sonu (175-182) bölümünde ise Malazgirt sonrasında Doğu Roma imparatorunun tahtını kaybetmesi ve Doğu Romalı kumandanlarına teslim edilişi üzerinde durulmuştur. *Sultan Alparslan, Malazgirt Savaşı'ndan Bir Süre Sonra Öldürüldü* (183-190) başlığında da Malazgirt Seferi'nden sonra İran'a dönen sultanın, Romanos Diogenes'in başına gelenleri öğrendiğinde aldığı tedbirler, Karahanlılar ile yaptığı mücadeleler ve Alparslan'ın Maverâünnehir Seferi hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra ise Yusuf el-Harezmî ile sultan arasında geçen münakaşa, sultanın yaralanması ve vefatı aktarılmıştır. Eserin son ana bölümü olan *Sonuç Yerine Malazgirt'in Anlamı* (191-198)'nda ise araştırmacının Malazgirt Zaferi üzerine akademik değerlendirmeleri bulunmaktadır.

Sonuç itibarıyla bu eser Malazgirt Savaşı'nın anlaşılması açısından kıymetlidir. Malazgirt Savaşı'nın Türk ve Dünya tarihi açısından önemini dönemin kaynaklarından değerlendirmesi olayların daha kolay anlaşılmasına zemin hazırlamıştır. Türk tarihinin önemli bir dönüm noktası olan Malazgirt'in akıcı ve anlaşılır bir şekilde kaleme alındığı eser Selçuklu tarihinde önemli bir noktayı aydınlatmaktadır. Araştırmacıların ve Selçuklu tarihçilerinin eseri incelemelerinin faydalı olacağı kanaatindeyiz.